

van hertog Philips, was een stoutmoedig, oplopend en openhartig jongeling.

De beulen woedden — gij bleef kalm en onbevreesd. Onbevreesd wachtte hij de vijand af.

Een onverschrokken volk van zeerovers. Hij, anders zo bang, zo weifelmoedig, ging thans onverschrokken naar de barricade.

't Onversaagde Gent. Het lot is de vijand, en men overwint hem met hem onversaagd in de ogen te zien.

626. MOERAS, BROEK.

Moeras is een waterachtig, drassig land, zonder behoorlijke afwatering.

Broek was oorspronkelijk een moeras; thans, waar meer geregeld afwatering is, een laag, veelal langs rivieren of beken gelegen, met sloten doorsneden groenland, dat 's winters tot bevordering der vruchtbaarheid veelal onder water gezet wordt.

Een uitgestrekte vlakte, kaal, bar en onderbroken door stinkende moerassen. Het moeras was moeilijker te dempen geweest, dan men verwacht had.

Zeer dikwijls zijn die broeken begrensd door zandheuveld. Daar ploegt de polderboer door 't broek.

627. MONSTER, STAAL.

Een klein deel van een koopwaar, dat aan de koper wordt gegeven, om hem in staat te stellen de hoedanigheden van het geheel te beoordeelen.

Monster wordt vooral in de groothandel gebruikt.

Staal is vooral in gebruik voor manufacturen en dergelijke; het wordt echter ook gezegd van allerlei goederen en koopwaren.

Gelieve mij van enige soorten monsters te zenden. Wij zenden u een monster, dat van de partij zelf genomen is. Monster zonder waarde.

Wij zenden op aanvraag franco de stalen van al onze nieuwe stoffen. Hierbij zenden wij u verscheidene fraaie stalen van zomerstoffen. Hij vorderde staaltjes en monsters van al de goederen die wij inbrachten om te verkopen

628. MUUR, WAND.

Afscheiding tussen huizen, kamers of andere ruimten.

Een muur is altijd van steen.

Een wand kan ook van hout, riet, enz. zijn.

Een muur optrekken. Zo vast als een muur. Iemand tussen vier muren zetten.

De wanden van een kamer. Er hingen mooie schilderijen aan de wand.

629. NAAM, BENAMING.

Woord, waarmede men een persoon of voorwerp noemt.

Naam is de algemeen gebruikte uitdrukking waaronder iemand of iets bekend staat.

Benaming sluit de bijgedachte in, dat de naam niet zo vaststaand, niet zo algemeen bekend is.

Voor eigennamen moet men steeds naam gebruiken, voor soortnamen mag zoowel naam als benaming gebruikt worden.

Hoe is uw naam? Hij is de naam van mens onwaardig. Het kind moet een naam hebben. Hij is niet meer in staat zijn naam te zetten.

Dit werd onder de benaming van wijn in de handel gebracht.

630. NADEEL, SCHADE, VERLIES.

Alles wat de waarde van iets vermindert.

Nadeel is alles wat strijdig is met onze belangen; het is het kwaad, dat voor iemand uit iets ontstaat en hem doet achterstaan bij anderen, die er voordeel door hebben.

Schade is het meer materiële begrip; men lijdt schade door toegebracht nadeel of geleden verlies. Zij wijst op een vermindering van welstand.

Verlies wijst op een vermindering van bezit.

Welk mogelijk voordeel voor Frankrijk stond tegenover dat stellige nadeel? Aan deze verdeling van de arbeid zijn nadelen verbonden, die geen dankbaarheid mag ontveinen.

De landbouwer zou zich ook niets wat hem tot schade strekte laten aanleunen. Herstel van staatswege voor alle schade aan lijf, goed, eer of ambten.

Wij zagen ons tenslotte genoodzaakt met verlies te verkopen. Zelfs een verlies kan dikwijls nuttig voor ons zijn.

631. NADENKEND, PEINZEND, AFGETROKKEN.

In gedachten verzonken.

Nadenkend wijst vooral op het werken van het denkvermogen.

Peinzend legt vooral de nadruk op het peinzend in zich zelf gekeerd zijn.

Afgetrokken legt de nadruk op het afgetrokken of afgeleid worden van de buitenwereld, door het verdiept zijn in een bepaalde kring van gedachten, die de geest zozeer bezighouden, dat men voor niets anders aandacht heeft.

Het sterfgeval had haar dan ook voor een poos wat ernstiger, nadenkender gemaakt. Simon Turchi zag hem nadenkend achterna.

Als hij zweeg, dwaalde er een peinzende uitdrukking over zijn trekken, die iets hoog ernstigs in de loop zijner gedachten verried. Van nature is hij peinzend.

Bol, anders zo opgeruimd en vrolijk, was stil en afgetrokken.

632. NADEREN, AANKOMEN.

Het verminderen van de afstand, die ons van iets scheidt.

Naderen geeft een vermindering te kennen, die op een of andere wijze is waar te nemen.

Aankomen duidt meer op de beweging die doet naderen; soms ook op het bereiken van het doel.

De auto nadert. Het schip nadert de kust. Hij voelde zijn einde naderen.

De bus is een uur te laat aangekomen. — De zending is aangekomen. Nu komt de lente weer aan.

633. NADOEN, NAÄPEN, NAVOLGEN, NABOOTSEN.

Hetzelfde doen wat een ander heeft voorgedaan.

Nadoen drukt dit in 't algemeen uit: iets doen in navolging van een ander, wat een ander eerst heeft gedaan.

Naäpen is op een belachelijke manier (als een aap) iemand of iets nadoen; het wordt echter ook wel eens gebruikt in de gewone betekenis van nadoen.

Navolgen geeft te kennen, dat men tracht de persoon of de

Synoniemen

VOORBERICHT

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS

